



พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และการเลือกตั้ง

Political Parties Interest Groups and Election

อาจารย์นนท์ น้าประธานสุข

Office Hour: Monday-Friday 8.30-16.30

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ อาคารเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ ชั้น 3 ม.แม่โจ้

E-mail: nonnaprathansuk@hotmail.com

Tel: 053-873-862 (Office)

ความหมายและลักษณะการเมือง

1. กลุ่มคนที่รวมตัวเข้าด้วยกัน
2. มีความคิดเห็นทางการเมือง / เศรษฐกิจ / สังคม ที่สอดคล้องกัน
3. มีความต้องการที่จะนำความคิดเห็นนั้นไปเป็นนโยบายในการบริหาร

หน้าที่และบทบาทของพรรคการเมือง



1. เลือกสรรบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้ง
2. เสนอนโยบาย ชี้แจงปัญหาและแนวทางการแก้ไข
3. สื่อกลางระหว่างประชาชนกับรัฐ
4. จัดตั้งรัฐบาล
5. หน้าที่ฝ่ายค้าน
6. สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง
7. ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

ทฤษฎีที่ก่อให้เกิดพรรคการเมือง

1. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theories)

พื้นฐานความต้องการที่แตกต่างกันของมนุษย์

- อนุรักษ์นิยม (Conservative)
- เน้นการเปลี่ยนแปลง (Liberals)
- มองโลกในแง่ดี (Optimists)
- มองโลกในแง่ร้าย (Pessimists)

2. ทฤษฎีทางเศรษฐกิจและสังคม

- เน้นการรวมตัวกันทางด้านชนชั้นหรือสภาพเศรษฐกิจและสังคม

ทฤษฎีที่ก่อให้เกิดพรรคการเมือง

3. ทฤษฎีทางอุดมการณ์หรือหลักการ (Ideological Theories)

- เน้นทางด้านอุดมการณ์ร่วมกัน เช่น ความเชื่อ สังคม เศรษฐกิจ

4. ทฤษฎีทางการจัดองค์กร (Organizational Theories)

- เน้นผู้นำทางการเมืองเป็นหลัก

5. ทฤษฎีทางประวัติศาสตร์ (Historical situational theories)

- เน้นปรากฏการณ์วิกฤตทางการเมืองปกครอง

6. ทฤษฎีการพัฒนา (Developmental Theories)

- เน้นด้านผู้นำทางการเมืองที่ต้องการรักษาอำนาจ

วิวัฒนาการของพรรคการเมือง

1. ยุคแรกหรือยุคเริ่มต้น
 - เริ่มต้นเมื่อศตวรรษที่ 19
 - เริ่มที่ประเทศอังกฤษ ยุโรปและอเมริกา
 - อุดมการณ์ร่วมกัน
 - ประชาชนมองในแง่ร้ายต่อพรรคการเมืองเพราะถือว่าทำให้เกิดความแตกแยก เช่นนักคิด George Washington, Jean Jacque Rousseau
 - อภิสิทธิ์ชน (Aristocrat), ชุนนาง (Noble), กุฎุมพี (Bourgeois)
 - การเข้าเป็นสมาชิกเข้มงวด

วิวัฒนาการของพรรคการเมือง

2. ยุคที่สอง

- เริ่มขึ้นเมื่อครั้งหลังสงครามที่ 19
- เริ่มมีการพัฒนาที่เป็นรูปร่างมากขึ้น
- สมาชิกพรรคยังไม่มีอำนาจในการควบคุมหัวหน้าพรรค
- เริ่มมีพรรคการเมืองในระดับเป็นองค์กรถาวรขึ้น
- นโยบายยังไม่ชัดเจนหรือตัวแปรหลักในการเลือกตั้ง
- ยังไม่มีการเปิดรับสมาชิกจากมวลชน จำกัดอยู่ในวงแคบ ๆ

วิวัฒนาการของพรรคการเมือง



3. ยุคที่สาม

- เริ่มสมัยตอนปลายศตวรรษที่ 19
- เริ่มมีการดำเนินการทางการเมืองนอกสภา คือกลุ่มคนที่ขอการสนับสนุนจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแรงงาน กลุ่มศาสนา
- เริ่มมีการเก็บค่าบำรุงพรรค
- เริ่มมีระเบียบ
- เน้นนโยบายของพรรคเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผลประโยชน์

วิวัฒนาการของพรรคการเมือง



4. ยุคที่สี่

- หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- เกิดพรรคคอมมิวนิสต์ที่แข็งแกร่ง เน้นด้านการปฏิบัติ
- มีการปรับปรุงระเบียบ วินัย ปฏิบัติงานพรรค ในพรรคอื่น ๆ เช่น พรรคสังคมนิยม พรรคเสรีนิยม
- การเกิดพรรคคอมมิวนิสต์ถือได้ว่าเป็นจุดสูงสุดของพรรคการเมืองในทางพัฒนาทางการเมือง
- เกิดการรวมตัวของ พ่อค้า กลุ่มทุน ศาสนา สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
- สังคมประชาธิปไตย (Democratization of the Society)

วิวัฒนาการของพรรคการเมือง



5. ยุคที่ห้า

- เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษ 1950
- เกิดการแตกสลายทางอุดมการณ์ทางการเมือง
- ประเทศต่าง ๆ มุ่งเน้นทางด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะประเทศตะวันตกและประเทศญี่ปุ่น
- พรรคการเมืองกลายเป็นพรรคปฏิบัติการ (Pragmatic Parties) หรือเป็นพรรคตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ (Representative Parties) โดยรับอุดมการณ์เข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมมากขึ้น

โครงสร้างของพรรคการเมือง

1. พรรคการเมืองที่ยึดถืออุดมการณ์
 - เน้นอุดมการณ์ ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น พรรคคอมมิวนิสต์
2. พรรคการเมืองที่ไม่เน้นอุดมการณ์
 - เน้นทางด้านผลประโยชน์ ไม่มีหลักการ
3. โครงสร้างทางตรง
 - สามารถเป็นสมาชิกพรรคโดยการสมัครโดยตรง
4. โครงสร้างทางอ้อม
 - สามารถเป็นสมาชิกพรรคโดยผ่านกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มชั้นแรงงาน กลุ่มทุน

การจัดองค์กรภายในพรรคการเมือง



1. แบบคณะกรรมการ (Caucus)

- เป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในเชิงนโยบายและการทำงานของพรรคส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารพรรค โดยมาทั้งจากทางตรง เช่นกลุ่มผู้ดีพोक้า ผู้มีชื่อเสียงในสังคมและทางอ้อมจากการเลือกตัวแทนผ่านกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชนชั้นแรงงาน กลุ่มคนในท้องถิ่น กลุ่มพोक้า ซึ่งกลุ่มคนเรานี้ส่งผลต่อพรรคในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2. แบบสาขา (Blanch)

- เน้นการกระจายอำนาจ
- เน้นมวลชนและการชนะการเลือกตั้ง

การจัดองค์กรภายในพรรคการเมือง



3. แบบหน่วยหรือเซลล์ (Cell)

- เป็นลักษณะเฉพาะของพรรคคอมมิวนิสต์
- เน้นสถานที่และท้องถิ่น

3.1 เน้นสถานที่

- ชนชั้นแรงงานเป็นสมาชิกจำนวนมาก เช่น จากโรงงานต่าง ๆ แต่ไม่สามารถถึงชนชั้นกลางและสูงไว้ได้ เช่น แพทย์ เจ้าของกิจการ

3.2 เน้นท้องถิ่น

- เน้นสภาพทางภูมิศาสตร์และความเคร่งครัดทางวินัยกฎของพรรค ลักษณะแบบนี้อยู่ตามแถบชนบท

การจัดองค์กรภายในพรรคการเมือง



4.แบบทหาร

- เน้นทางด้านการทหาร
- สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

4.1 แบบประจำการหรือถาวร

4.2 แบบสำรองหรือไม่ประจำการ

สมาชิกพรรคการเมือง



1. สมาชิกในสภา
2. สมาชิกนอกสภา
3. สมาชิกแบบมีเงื่อนไข
4. สมาชิกแบบไม่มีเงื่อนไข

ลำดับชั้นของพรรคการเมือง



1. กลุ่มพื้นฐาน
2. กลุ่มเริ่มมีบทบาทในพรรค
3. กลุ่มสมาชิก
4. กลุ่มเจ้าหน้าที่
5. กลุ่มบริหารพรรค

ผู้นำทางการเมือง



1. อัตตาริปไตยแบบเปิดเผย
2. อัตตาริปไตยแบบปกปิด
3. คณาธิปไตย

ปัจจัยการดำเนินงาน



1. ผู้นำ
2. นโยบาย
3. สมาชิก
4. องค์กรที่สนับสนุน
5. งบประมาณ

ระบบพรรคการเมือง



1. ระบบพรรคเดียว
2. ระบบสองพรรค
3. ระบบหลายพรรค
4. ระบบพรรคเด่นพรรคเดียว

อิทธิพลต่อจำนวนและพรรคการเมือง



1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม
2. ปัจจัยทางอุดมการณ์
3. ปัจจัยทางประวัติศาสตร์
4. ปัจจัยทางเชื้อชาติ ภาษา ขนบธรรมเนียม
5. ปัจจัยทางศาสนา
6. ปัจจัยทางด้านผู้นำ

กลุ่มผลประโยชน์

ความหมาย

1. กลุ่มซึ่งสมาชิกมีผลประโยชน์คล้ายคลึงกัน จัดตั้งขึ้นเพื่อแสดง เรียกร้อง ปกป้อง ผลประโยชน์ ทำการกดดันหรือต่อรองให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจเอื้อประโยชน์แก่ตน โดยที่ความหมายของผลประโยชน์ หมายถึงอะไรก็ได้

กลุ่มผลประโยชน์



ความหมาย

2. เป็นการรวมตัวของกลุ่มชน หรือกลุ่มทุกกลุ่ม องค์กรทุก องค์กรที่แสวงหาอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ ตามวิธี ทางการที่กำหนด ในขณะเดียวกันก็ปฏิเสธที่จะรับผิดชอบโดย ตรงที่จะปกครองประเทศ

กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลักดัน คือกลุ่มผลประโยชน์ที่ตัดสินใจที่จะนำปัญหา
ของเขาไปสู่รัฐบาล โดยการ บีบบังคับ ในการเปลี่ยนแปลง
นโยบายของรัฐ

กลุ่มผลประโยชน์



ความเป็นมา

เป็นผลมาจากธรรมชาติของสังคมมนุษย์ที่
ต้องการหรือที่ประสงค์จะรวมกลุ่ม ที่มีความ
แตกต่างกันไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง
ในแต่ละพื้นที่

กลุ่มผลประโยชน์

1. กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม

การรวมตัวกันขึ้นได้ โดยอาศัยอาชีพเดียวกัน มักจะอยู่ในประเทศตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศยุโรปตะวันตก เช่น อาชีพแพทย์ ทนายความ นักการศาสนา กลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสภาพของการรวมกลุ่มกันได้ ก็เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคมทางวัฒนธรรม ทางประเพณี ตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ นั้นเอง โดยที่จำนวนสมาชิกมีไม่มาก

กลุ่มผลประโยชน์

2. กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่

มีสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนมากกว่า กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม เน้นหนักไปทางเศรษฐกิจและปรากฏอยู่ในประเทศอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกของกลุ่มรวมกันได้ด้วยผลประโยชน์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผลประโยชน์ในทางการเมืองที่รวมกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในทางอุดมการณ์ทางการเมือง

กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์

↑
พรรคการเมือง

↑
ขบวนการทางการเมือง

กลุ่มผลประโยชน์

พรรคการเมือง



ขบวนการทางการเมือง



กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์

ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ 1. กลุ่มผลักดันจริง

คือกลุ่มผลักดันในทางทฤษฎี มีการจัดการองค์กรที่
สมบูรณ์ เช่น เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มนี้ไม่คำนึงถึง
ขนาดองค์กร อาจจะเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มอิทธิพล

(มอริส ดูแวร์เซ)

กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจผลักดัน

1. กลุ่มผลักดันเฉพาะกรณี เน้นรักษาผลประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีเป้าหมายที่ชัดเจน และมุ่งเฉพาะกรณีทางด้านการเมืองและนโยบาย สามารถเรียกกลุ่มนี้ได้ว่า กลุ่ม ล็อบบี้ (Lobby)
2. กลุ่มผลักดันบางส่วน เน้นผลักดันบางเรื่องที่ไม่ใช่นโยบายและการเมือง มักเป็นกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มสหภาพต่าง ๆ สหภาพแรงงาน สหภาพกรรมกร สมาคมต่าง ๆ สมาคมนายจ้าง สมาคมโรงสี

กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจผลักดัน (ต่อ)

3. กลุ่มผลักดันเอกชน เป็นกลุ่มธุรกิจ สถาบันเอกชน เช่น บริษัท ร้านค้า โรงงาน โดยมักจะเป็นการเรียกร้องของกลุ่มสองกลุ่มด้วยกันเอง คือ กลุ่มนายจ้างและลูกจ้าง โดยที่รัฐเป็นตัวกลางและเข้าไปเกี่ยวข้องน้อย
4. กลุ่มผลักดันมหาชน เป็นกลุ่มของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตน โดยใช้อิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ กลุ่มนี้อาจจะเรียกได้ว่ากลุ่มผลักดันสาธารณะ และแบ่งออกเป็นสองแบบคือ

กลุ่มผลประโยชน์

4.1 หน่วยงานของรัฐ เน้นให้เห็นถึงประโยชน์ของกลุ่มตนเป็น
ประโยชน์ของส่วนรวมหรือสาธารณะ

4.2 ก่อตั้งโดยเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เน้น
ผลประโยชน์ส่วนรวมแต่ประโยชน์ของกลุ่มต้องมาก่อน

กลุ่มผลักดันภายนอก

คือ กลุ่ม องค์กรนอกภาครัฐที่เข้ามาแทรกแซงหรือบีบบังคับรัฐบาล
เช่นองค์การนานาชาติ UN, EU, IMF, WTO

กลุ่มผลประโยชน์

2. กลุ่มผลักดันแฝง

เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการ
บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไป เช่น กลุ่ม
นักวิชาการ กลุ่มสื่อสารมวลชน

กลุ่มผลประโยชน์

วิธีการดำเนินการของกลุ่มผลประโยชน์

1. ดำเนินการโดยเปิดเผย โดยการสร้างอิทธิพลที่กระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณะและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นการเรียกร้องที่เปิดเผยถึงข้อเสนอแนะและเจตนาของกลุ่ม

กลุ่มผลประโยชน์

วิธีการดำเนินการของกลุ่มผลประโยชน์

2. ดำเนินการโดยปกปิดอย่างลับๆ เช่น การให้เงินสนับสนุน การช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่บุคคลหรือพรรคการเมือง
3. ดำเนินการโดยวิธีทุจริตและใช้ข่าวสารในการสร้างอิทธิพล เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงการมอบของขวัญ

กลุ่มผลประโยชน์

วิธีการดำเนินการของกลุ่มผลประโยชน์

4. การใช้สื่อเพื่อการโฆษณาชักจูง เป็นการเสนอเฉพาะข่าวที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตน
5. การใช้วิธีการที่รุนแรง

กลุ่มผลประโยชน์

เปรียบเทียบกลุ่มผลประโยชน์ของประเทศต่างๆ

- ในทวีปยุโรป มักจะเป็นเฉพาะสาขาวิชาชีพ สาเหตุของการรวมตัว รวมกลุ่มกันได้นี้เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคมและวัฒนธรรม ทางประเพณีตลอดจนความเชื่อถือต่างๆ
- ในอเมริกา ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์เน้นหนักไปในทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์ร่วมกันในทางอุดมการณ์ทางการเมือง

กลุ่มผลประโยชน์



ในประเทศไทย กลุ่มที่ต่อรองได้ คือกลุ่มที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ หรือผูกขาดทางการตลาดและอำนาจทางการเมือง ทางทหาร

กลุ่มผลประโยชน์

พลัง(เสียง)ของกลุ่มผลประโยชน์

1.ขนาดของกลุ่ม

2.ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง (ผลประโยชน์จำนวนมากยิ่ง
รวมตัวกันมาก)

3.การจัดองค์การของกลุ่ม (การประสานงาน / สื่อสาร)

4.ความเข้มแข็งของกลุ่ม (การระดมคนมาพร้อม สปีริต)

กลุ่มผลประโยชน์

พลัง(เสียง)ของกลุ่มผลประโยชน์ (ต่อ)

5.สายสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผู้อำนาจ (สนิทกับคนที่มีอำนาจ)

6.ความสามารถในการ แอบเจรจา ขายความคิด โน้มน้าว

7.ผู้นำ / สถานภาพของสมาชิก

กลุ่มผลประโยชน์

ประเทศไทยกับกลุ่มผลประโยชน์

1. ยกย่องผู้มีอำนาจ บารมี ผู้มีชื่อเสียงเข้ามาเป็นผู้นำกลุ่ม อันเป็นผลมาจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย พัฒนาการของกลุ่มจึงสะดุดลงทุกครั้งที่ขาดผู้มีอำนาจ
2. ขาดเอกภาพ เนื่องจากความขัดแย้งภายในกลุ่ม ทำให้กลุ่มไม่มีศักยภาพเพียงพอในการแสดง อิทธิพลเพื่อจุดประสงค์ของกลุ่ม